

היום נלמד בעזרת ה':

סוכה דף יג

היזמי והיגי: מיני קוצים. לדעת אב"י לא מסככים בהיגי, לפי שכשהם מתייבשים נושרים העלים שלהם לתוך מאכלו, והוא עוזב את הסוכה ויוצא.

אפקותא דדיקלא: מוצא הדקל, כלומר הדקל במקום הסמוך לקרקע יוצאים בו הרבה ענפים דוקרנים סביב סביב, מסככים בו. ולמרות שהענפים האלה מחוברים יחד והם דומים לחבילי עצים הפסולים לסיכוך, כיון שהם אגודים בידי שמים אין זה נחשב ל'אגד' (= חבילה). ואפילו אם הוא אוגד אותם בעצמו כדי להשכיב את הענפים המתפצלים לכאן ולכאן אין זה נחשב ל'אגד', כיון ש'אגד' הפוסל בסכך הוא רק כאשר הוא אוגד כמה דברים שונים יחד, אבל כאן הוא אוגד דבר אחד המחובר בקצהו האחד, אלא שאוגדו בקצהו השני כדי שלא יתפצל, ואין זה נחשב ל'אגד'.

דוקרי דקני: כמו 'אפקותא דדיקלא', אלא שהוא של קנים.

קנים ודוקרנים: משמע שהם שני דברים נפרדים. **קנים של דוקרנים:** קנים שיוצאים מהגזע שלהם הרבה דוקרנים.

מרריתא דאגמא: חזרת של אגם יוצאים בה ידי חובת אכילת מרור בפסח.

קושיא: למדנו במשנה במס' נגעים - בכל מקום שנאמר בתורה "אֶזֶב" (כגון לעניין פרה אדמה) הכוונה למין הנקרא 'אזוב' בלבד ולא לאזוב שיש לו שם לווי. ע"כ המשנה. ולפי זה קשה מדוע יוצאים ידי חובה ב'מרריתא דאגמא', והרי בתורה נאמר 'מרור' (= "עַל מְרִירִים יֵאָכְלֶהוּ"), וא"כ יש לומר שיוצאים ידי חובה רק במין הנקרא 'מרור' בלבד ללא שם לווי?

אב"י מתרץ: כל דבר שיש לו כמה מינים ולכל מין יש שם לווי - כגון 'אזוב כוחלית', וגם לפני מתן תורה זה היה שמו, ובאה התורה והקפידה עליו שיהיה 'אזוב' בלבד (= שהרי התורה לא כתבה באף מקום את אחד משמות הלוי שיש לו), הרי זה סימן שהתורה

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

הקפידה שיהיה 'אזוב' סתם ללא שם לווי, אבל 'מרריתא דאגמא' לא היה נקרא כך לפני מתן תורה (= כשניתנה התורה הוא היה נקרא 'מרור' סתם), וממילא כשהתורה כתבה 'מרור' כוונתה היתה אף למיין זה של מרור.

רבא מתרץ: שמם האמיתי של 'מרריתא דאגמא' הוא 'מרריתא' (= מרור) סתם, ולפי שהוא גדל באגם קוראים להם 'מרריתא דאגמא', ובאמת הוא 'מרור' ללא שם לווי.

אמר רב חסדא אגד בחד וכו': קשירת דבר אחד לעצמו לא נחשב ל"אגד" לעניין פסול סכך או לעניין אגדות אזוב, קשירת שלשה דברים זה בזה לדעת כולם נחשב ל"אגד" הפוסל בסכך וכשר לאגודת אזוב, קשירת שנים מחלוקת ר"י ורבנן.

דתנן: מצוות אזוב (= שמזים בו מי חטאת של פרה אדומה) שלשה שורשים ובהם שלשה גבעולים - גבעול לכל שורש. ולדעת רבי יוסי - שלשה שורשים ובהם שלשה גבעולים, אבל אם היו שלשה שורשים ואח"כ נפל אחד מהם ונשאר שנים, כשר. וגרדומיו כל שהוא, כלומר כשמזים באזוב הרבה פעמים הגבעולים נשברים, וכל מה שנשאר באגודה כשר, ובלבד שישאר מכל גבעול כל שהוא.

קא סלקא דעתין וכו': הגמרא מבארת את דברי רב חסדא שקשירת שנים מחלוקת ר"י ורבנן: היה מקום לחשוב שכוונת רב חסדא שבקשירת שנים מחלוקת רבי יוסי ורבנן, שלרבי יוסי קשירת שנים נחשבת ל"אגד" ולרבנן לא, והוא למד זאת מדברי רבי יוסי שאמר 'מצוות אזוב שלושה גבעולין ושיריו שנים', שכמו שאם נשאר באזוב שנים כשר, הרי שאף אם היו בו בהתחלה רק שנים כשר (בדיעבד), אלא שלכתחילה עדיף שיהיו בו שלושה, וא"כ לדעת רבנן החולקים עליו צריך שלושה, ושנים פסול אפילו בדיעבד.

קושיא: והרי למדנו בברייתא שלדעת רבי יוסי אזוב שהיו בו בהתחלה רק שנים פסול.

תירוץ: נהפוך את מה שאמרנו - לדעת רבי יוסי צריך שלושה, ושנים פסול אפילו בדיעבד, ולדעת רבנן אף אם היו בו בהתחלה רק שנים כשר (בדיעבד), אלא שלכתחילה עדיף שיהיו בו שלושה. נמצא שכוונת רב חסדא שלדעת רבי יוסי אין לשנים שם 'אגד' ולכן אזוב שיש בו רק שנים פסול, ולדעת רבנן יש לשנים שם 'אגד' ולכן אזוב שיש בו רק שנים כשר בדיעבד.

והתניא (בניחותא): וכן למדנו בברייתא - אזוב שהיו בתחילתו שנים כשר, ואם היו בו בהתחלה שנים ונשאר אחד כשר. ואינו פסול עד שיהיה בתחילתו ובשיריו אחד, כלומר שאם היו בו בהתחלה שנים ונשאר אחד פסול.

קושיא: איך שייך לומר בסיפא שאם נשאר בו אחד פסול, והרי ברישא אמרנו שאם נשאר אחד כשר? **תירוץ:** כוונת הברייתא שאם היתה תחילתו כשיריו פסול, כלומר שגם בתחילתו היה בו רק אחד, ורק אז הוא פסול. **נמצא שלדעת רבן אזוב שיש בו שנים כשר, שאם לא תאמר כן הרי שהברייתא הזאת לא כדעת רבי יוסי ולא כדעת רבן.**

איסורייתא דסורא: חבילות קנים הנמכרים בסורא - אין צריך להתיר את קשירתן בבדי לסכך בהם, מכיון שכל הסיבה שהם נמכרים בחבילות היא רק לצורך מספור הקנים (כגון 20 בחבילה), והקונים רגילים להתיר את החבילה כשמייבשים אותם. ולכן אין כאן את גזירת 'אוצר' - שלא לסכך בחבילה לשם סכך, מחשש שיבואו להשתמש בסוכה העשויה מחבילות שהונחו לייבוש ולא לשם סכך.

צריפי דאורבנא: אגודת ענפי ערבות העשויים כמניפה היוצרת צורת כובע, למעלה הם קשורים בחבל ולמטה עובר חבל בין הענפים בקליעה שתופס אותם. לדעת רב פפא מספיק להתיר את הקשר העליון שבביל לסכך בהם, מכיון שהחבל התחתון אינו יכול להתקיים אם יטלטלו את ה'צריפי דאורבנא', ומשכך אינו חשוב ל'אגד'.

ירקות שאמרו חכמים: ירקות שיוצאים בהם ידי חובת 'מרור' בליל הסדר דהיינו עלי ירקות כגון עלי חסה – **מביאים את הטומאה:** דהיינו אם האהילו על כזית מת ועל כלי מביאים לכלי את הטומאה (בטומאת אהל). אבל מאידך **אין חוצצים בפני הטומאה:** אם האהילו על כזית מת והיה מעליהם כלי - נטמא הכלי. זו גזירה דרבנן מחשש שמא גם כשיתייבשו העלים יסמכו עליהם לחצוץ בפני הטומאה, אך אז הם כבר מתפרכים ונופלים ואינם חשובים למחיצה.

ופוסלים בסוכה משום אויר: כלומר מלבד זה שהם נחשבים ל'סכך פסול' בגלל שהם אוכל המקבל טומאה – וסכך פסול פוסל את הסוכה בארבעה טפחים, יש להם עוד חומרא שהם נחשבים ל'אויר' שפוסל את הסוכה כבר בשלושה טפחים – בגלל שכשהם מתייבשים הם נפרכים ונופלים.

נחלקו האמוראים בדעת רב הונא:

רבי אבא הבוצר לגת אין לו ידות: ישנו כלל בהלכות טומאה שפרי שיש לו ענף המשמש כ'יד' להחזיק בו את הפרי - היד מביאה את הטומאה לפרי אם נגעה בה טומאה. אבל הבוצר ענבים לצורך עשיית יין מכיון שאינו מעונין בידות - אין הידות מביאות את הטומאה לענבים.

רב מנשיא בר גדא הקוצר לסכך אין לו ידות: הקוצר שיבולים לצורך הסכך - אין השיבולים מביאים טומאה לגרעינים שבתוכם, מכיון שאינו מעוניין בגרעינים שבתוך השיבולים לסכך שהרי אוכל פסול לסכך.

הגמרא מחשבנת: לדעת רב מנשיא בר גדא לא רק קוצר לסכך אלא גם בוצר אין לו ידות. אבל לדעת רבי אבא דוקא בוצר אין לו ידות כי הם סופגים לו את היין, אבל קוצר לסכך יש לו ידות כי הוא מעוניין בגרעינים שיכבידו על השיבולים בכדי שלא יעופו לו ברוח.

אלא שלכאורה כבר נחלקו התנאים בברייתא בדבר זה: המסכך בענפים ובהם פירות לדעת תנא קמא צריך שהפסולת (הענפים והקשים) תהא מרובה על האוכל בלבד - לכאורה כי לדעתו אין ידות לסכך, אבל לדעת אחרים צריך שהפסולת תהא מרובה על האוכל והידות - לכאורה כי לדעתם יש ידות לסכך.

לדעת רבי אבא הסובר שלקוצר לסכך יש ידות - כאמור דבריו תלויים במחלוקת תנאים.

אך לדעת רבי מנשיא בר גדא הסובר שלקוצר לסכך אין ידות - יתכן שאין דבריו תלויים במחלוקת, כי מדובר שכאשר קצץ את הענפים עם הפירות היתה כוונתו לאכילה, ולאחר מכן נמלך עליהם לסיכך. ולכן נשאר להם דין ידות - לדעת אחרים - צריך שהפסולת תהא מרובה גם על הידות.

אלא שלפי הדברים האמורים קשה, מה יסברו רבנן החולקים על אחרים וסוברים שאין כאן ידות?